

Sygn. akt I CSK 2373/22

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z wniosku Gminy J.

z udziałem B. K. , J. K.

o stwierdzenie zasiedzenia,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 29 czerwca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w B.

z dnia 2 września 2021 r., sygn. akt II Ca (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestników postępowania kwotę 240,- (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy Gminy J. od postanowienia Sądu Okręgowego w B. z dnia 2 września 2021 r., Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie

i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opart na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w postaci konieczności odpowiedzi na pytania: 1) czy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej wydania nieruchomości przerywa bieg terminu zasiedzenia Gminy, w sytuacji gdy nieruchomość, co do której biegnie termin zasiedzenia jest drogą publiczną, której własność może przysługiwać wyłącznie Skarbowi Państwa lub jednostce samorządu terytorialnego, a nadto w sytuacji gdy właściciel ujawniony w księdze wieczystej wcześniej wystąpił z pozwem o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli przez Gminę nabycia przedmiotowej nieruchomości za wynagrodzeniem i zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie

z nieruchomości (drogi publicznej); 2) czy dopuszczalna jest możliwość wystąpienia z żądaniem wydania nieruchomości w oparciu o art. 222 § 1 k.c., a przez to z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej w tym zakresie, przez podmioty inne niż Skarb Państwa czy właściwa jednostka samorządu terytorialnego, w sytuacji gdy nieruchomość, której dotyczy wniosek stanowi drogę publiczną, która zgodnie z art. 2a ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Tekst jedn. Dz. U. 2021, poz. 1376) wyłączona jest z obrotu prawnego; 3) czy wniosek o zawezwanie do próby ugodowej wydania nieruchomości, właściciela ujawnionego w księdze wieczystej, złożony po wytoczeniu przez niego powództwa o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli nabycia przez posiadacza tej nieruchomości za wynagrodzeniem i zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości (drogi publicznej), a więc tylko w celu przerwania biegu terminu zasiedzenia, świadczy o nadużyciu prawa, a co za tym idzie uzasadnia udzielenie ochrony posiadaczowi przewidzianej w art. 5 k.c.

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego. Skarżący nie przytoczył ani nie uzasadnił takich argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych. W lakonicznym wniosku ograniczył się do sformułowania pytań, nie przeprowadzając żadnego wyводу prawnego dla wykazania, że jego wątpliwości stanowią istotne zagadnienie prawne wymagające zaangażowania Sądu Najwyższego. Nie sposób zatem zidentyfikować w tym zakresie ogólnych i abstrakcyjnych problemów prawnych, które odpowiadałyby przesłance istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl., z dnia

28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, niepubl., z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06, niepubl.).

Zdaniem skarżącego istnieje potrzeba wykładni art. 222 § 1 k.c. w zakresie zwrotu „skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą”, przez co w ocenie skarżącego należy rozumieć także uprawnienie do korzystania z nieruchomości z uwagi na jej publiczny charakter i jej przeznaczenie jako droga publiczna, tym samym fakt zajęcia nieruchomości pod drogę publiczną jest równoznaczny ze skutecznym względem właściciela uprawnieniem do władania rzeczą.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przekonuje, by istniała potrzeba wykładni powołanych przepisów. Skarżący powołując się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ograniczył się do zdawkowego stwierdzenia, że na tle art. 222 § 1 k.c. budzi wątpliwości zwrot „skuteczne względem właściciela uprawnienie do władania rzeczą”. Nie wskazał rozbieżnych poglądów judykatury i doktryny dotyczących interpretacji powołanego przepisu. Nie umotywował, dlaczego wyjaśnienie wątpliwości w wykładni art. 222 § 1 k.c. jest istotne dla rozpoznawanej sprawy i w jaki sposób przyczyni się do jej właściwego rozstrzygnięcia. Nie ma zatem argumentów jurydycznych przemawiających za potrzebą wypowiedzenia się przez Sąd Najwyższy w sformułowanej przez skarżącego kwestii.

Oparcie zaś wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej zasadności wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Zdaniem skarżącego zachodzi oczywista zasadność skargi wobec niezawieszenia przez Sąd drugiej instancji niniejszego postępowania i wydanie zaskarżonego postanowienia zanim zostało zakończone inne toczące się postępowanie cywilne, mające wpływ na rozstrzygnięcie tego postępowania, a które dotyczy wniosku Gminy o stwierdzenie nieważności umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego w dniu 5 września 2007 r. pomiędzy O. w K. a B. i J. K. w części dotyczącej przeniesienia własności nieruchomości działki 341/4 o pow. 0,1011ha, wydzielonej z działki 341, a zajętej pod drogę gminną nr (...) (poprzednio (...)), a będącej przedmiotem niniejszego postępowania. Skarżący podniósł, że dopóki nie zostanie zakończone postępowanie o stwierdzenie nieważności umowy sprzedaży, na mocy której uczestnicy postępowania nabyli własność nieruchomości, dotąd nie będzie możliwym określenie kto jest zainteresowanym w niniejszym postępowaniu.

Skarżący powołując się na oczywistą zasadność skargi nie wskazał, jaki konkretnie przepis został przez Sąd Okręgowy rażąco naruszony. Skarżący nie uwzględnił, że skarga kasacyjna winna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu elementów kreujących skargę. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Abstrahując od powyższego, zgodnie z art. 177 § 1 pkt 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. zawieszenie postępowania w postępowaniu apelacyjnym może nastąpić, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania sądowego. Chodzi tu o zależność wynikającą z rozstrzygnięcia kwestii prejudycjalnej, która stanowi element podstawy rozstrzygnięcia sprawy. Zawieszenie postępowania na tej podstawie ma charakter fakultatywny i jest pozostawione uznaniu Sądu. Z lektury uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że Sąd Okręgowy rozważył kwestię zawieszenia postępowania do czasu prawomocnego zakończenia sprawy I C (...) Sądu Okręgowego w B. z powództwa Gminy J. przeciwko O. w K., B. K. i J. o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, dzieląc stanowisko Sądu pierwszej instancji co do braku podstawy

do zawieszenia postępowania w trybie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., powołując m.in. się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2004 r., II CK 465/03, w którym stwierdzono, że niewezwanie do udziału w sprawie o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie nie skutkuje nieważnością postępowania, za rozstrzygający w tej mierze uznać należy art. 524 § 2 k.p.c. pozwalający zainteresowanemu, który nie był uczestnikiem postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem, orzekającym co do istoty sprawy, żądać wznowienia postępowania, jeżeli postanowienie to narusza jego prawa. Wywód zawarty w skardze sprowadza się do zaprezentowania przez skarżącego własnej oceny potrzeby zawieszenia postępowania, kwestionowania stanowiska Sądu drugiej instancji co do braku podstaw do zawieszenia postępowania i przedstawienia go jako w subiektywnej opinii skarżącego oczywiście niesprawiedliwego. Analiza zatem wniosku na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie prowadzi do oceny, iż Sąd Okręgowy ferując postanowienie dopuścił się kardynalnych błędów, w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c.